

POLITIET
KRIPOS

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 Oslo

NCIS Norway

Deres referanse:
2015/02498

Vår referanse:
2015/01716

Sted, dato
Oslo, 21.09.2015

HØRINGSSVAR OM FORSLAG TIL ENDRINGER I BARNELOVEN FOR Å FREMME LIKESTILT FORELDRESKAP

Det vises til høringsbrev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet av 25. juni 2015 om endringer i barneloven for å fremme likestilt foreldreskap, og tilhørende e-post fra Politidirektoratet av 14. august 2015 med svarfrist til direktoratet innen 21. september 2015.

Hvordan likestilt foreldreskap best fremmes ligger utenfor Kripos' særskilte kompetanseområder. Kripos har imidlertid en interesse i reglenes utforming i utøvelsen av sin rolle som forvalter og utvikler av de to beskyttelsestiltakene adressesperre og fiktiv identitet.

Nedenfor følger Kripos' kommentarer til endringene samt merknader til enkelte bestemmelser.

Generelt

Kripos har vurdert departementets forslag med tanke på eventuelle konsekvenser for gjennomføringen av beskyttelsestiltakene fiktiv identitet og adressesperre. Fiktiv identitet tildeles p.t. kun i tilfeller hvor spørsmål rundt foreldreansvar og samværsrett for eventuelle barn er avgjort. Trusselutøver vil ikke ha foreldreansvar og/eller samværsrett i disse tilfellene. Det anses ikke mulig å beskytte en persons nye identitet i tilstrekkelig grad dersom trusselutøver har foreldreansvar og/eller det skal gjennomføres samvær, mekling og eventuelt føres sak. Kommentarene nedenfor knytter seg derfor kun til gjennomføring av beskyttelsestiltaket adressesperre.

Felles foreldreansvar

Departementet ønsker høringsinstansenes vurdering av om felles foreldreansvar fra barnets fødsel, uavhengig av samlivsstatus, vil være til barnets beste, eller om denne regelen bør

Kripos/Retts- og påtaleenheten

Post: Pb. 8163 Dep., 0034 Oslo
Besøk: Brynsalléen 6, 0667 Oslo
www.politi.no/kripos

Telefon: (+47) 23 20 80 00
Telefaks: (+47) 23 20 88 80
E-post: kripos@politiet.no

Org. nr: 974 760 827

begrenses. Det bes også om tilbakemelding på om det er hensiktsmessig at det er barnets far som må reise sak dersom mor ikke ønsker felles foreldreansvar.

Etter Kripos' syn vil det være til barnets beste at felles foreldreansvar begrenses i de tilfellene hvor mor og far ikke bor sammen, og hvor barnets mor har vært utsatt for vold eller trusler om vold fra barnets far før eller under graviditeten. Dette hensynet kan etter Kripos' oppfatning ivaretas ved at barnets mor må melde i fra om at hun ikke ønsker delt foreldreansvar.

Adressesperre er et av flere beskyttelsestiltak politiet kan iverksette dersom en person er utsatt for vold eller trusler om vold. Adressesperre iverksettes bare i de tilfellene hvor andre, mindre inngripende, tiltak ikke er tilstrekkelige, og oppheves når behovet for tiltaket ikke lenger er til stede. Alle innvilgede adressesperrer vurderes på nytt hvert tredje år. Tiltaket kan iverksettes uavhengig av om trusselutøver er domfelt eller tiltalt for forholdene som utløser adressesperre. Det er heller ikke nødvendig at det er innledet etterforskning. Tatt i betraktning at en adressesperre i utgangspunktet er tidsbegrenset og den tidvis uklare bevissituasjonen ved iverksettelse, er det etter Kripos' syn uheldig dersom en beslutning om adressesperre skal få som direkte rettsvirkning at barnets far ikke får del i foreldreansvaret.

Kripos anser det imidlertid som hensiktsmessig at det er barnets far som må reise sak dersom mor ikke ønsker felles foreldreansvar etter barnets fødsel. Dette begrunnes med at mor formodentlig vil reise sak i alle aktuelle tilfeller dersom ansvaret for å reise sak påligger henne, mens det er sannsynlig at far ikke alltid vil reise sak dersom ansvaret påligger ham. Felles foreldreansvar og gjennomføring av samvær, samt mekling og føring av sak, medfører utfordringer for den grunnleggende forutsetning om at oppholdsstedet til en person som lever på adressesperre skal holdes hemmelig. Dersom mor må reise sak for å forhindre at far får foreldreansvar, vil det medføre at mor, politiet, familievern tjenesten og domstolene må iverksette de tiltak som er nødvendig for å holde mors adresse hemmelig under gjennomføring av mekling og eventuelt føring av sak, for eksempel fremstilling til og vakthold under mekling og rettsmøte. Dette medfører store ressursmessige og økonomiske belastninger for de involverte parter, i tillegg til følelsesmessige belastninger for mor. Etter Kripos' syn vil det derfor være uheldig om det rutinemessig må reises sak i disse tilfellene, ved å legge ansvaret for å reise sak på henne.

Kripos legger til grunn at det vil være aktuelt å tildele mor foreldreansvaret alene i de tilfeller hvor far har brutt forbudet mot vold og skremmende, plagsom eller annen hensynsløs adferd overfor barnet, jf. barneloven § 30 tredje ledd. Videre vil det også kunne være aktuelt å tildele mor foreldreansvaret alene i tilfeller hvor en eventuell voldsutøvelse utelukkende har vært rettet mot mor og ikke barnet. Det vises i den forbindelse til Rt. 2010 s. 949 hvor det fremkommer at straffeloven § 219 må forstås slik at den gir selvstendig vern til barn som er vitne til vold mot nærstående.

Kripos legger videre til grunn at sak om foreldreansvar må reises etter bestemmelsene i barneloven kapittel III, og at sak kan reises for Oslo tingrett i de tilfellene hvor mor bor på sperret adresse, jf. barneloven § 57 siste punktum.

Flytting innenfor landets grenser

Høringsinstansene er bedt om å uttale seg om hvorvidt det vil være tilstrekkelig å forsterke gjeldende rett slik at bostedsforelder fortsatt kan avgjøre om barnet skal flytte innen landets grenser, men med meklingsplikt og presisering av anledning til å reise ny sak om bosted (alternativ 1), eller om foreldrene må være enige om flytting for at barnet skal kunne flytte, og at bostedsforelder må reise sak dersom foreldrene ikke er enige (alternativ 2). Det bes også om uttalelse om hvor søksmålsbyrden bør ligge i saker om flytting.

Det er en forutsetning for innvilgelse av adressesperre at den trusselutsatte flytter. Flytting innen kommunen eller fylket anses ikke å være sikkert nok, og som en følge flytter den trusselutsatte ofte over lange avstander. Dersom den trusselutsatte har felles barn med trusselutøver, og den trusselutsatte er bostedsforelder, vil barnet flytte med. Flyttingen skjer uavhengig av eventuelle avtaler om foreldreansvar og samvær foreldrene imellom.

I situasjoner hvor trusselutsatt og trusselutøver har felles barn, og den trusselutsatte flytter sammen med barnet som en følge av innvilgelse av adressesperre, lar varsling etter barneloven § 47 seg ikke gjennomføre. Adressesperre innvilges kun i alvorlige tilfeller, hvor risikoen for at den trusselutsatte blir utsatt for alvorlig kriminalitet rettet mot liv, helse eller frihet anses som stor. Varsling i forkant av flytting i en slik situasjon vil kunne øke risikoen for den trusselutsatte og redusere effekten av en adressesperre. De samme hensynene gjør seg gjeldende ved mekling eller føring av sak i forkant av flytting.

Av hensyn til iverksettelse og gjennomføring av adressesperre er det, slik Kripos ser det, ikke ønskelig å legge større begrensninger på bostedsforelders anledning til å flytte med barnet enn det som anses strengt nødvendig ut i fra en vurdering om hva som generelt sett er til det beste for barnet. Å leve med adressesperre er vanskelig for den trusselutsatte og dennes barn, og gjennomføring av tiltaket er ressurskrevende for politiet. Departementets alternativ 2) vil etter Kripos' forståelse av forslaget medføre at den trusselutsatte må reise sak for Oslo tingrett¹ i alle saker om adressesperre hvor trusselutøver har samvær. Etter gjeldende regelverk er det samværsforelder som må reise sak. Å pålegge den trusselutsatte en plikt til å reise sak mot trusselutøver for å kunne flytte for å beskytte seg selv og barnet uten å bryte barneloven, vil etter Kripos' syn være uforholdsmessig tyngende. En slik endring vil også medføre flere rettsprosesser, med påfølgende økt ressursbruk fra politiets og Oslo tingretts side.

Dersom det blir aktuelt å innføre alternativ 2), som vil innebære at det legges begrensninger på flytting frem til ny samværsordning er avtalt eller fastsatt, anmoder Kripos departementet om å vurdere å gjøre unntak fra denne regelen i tilfeller hvor barnet og/eller bostedsforelder er utsatt for vold eller trusler om vold fra den andre forelder. Det foreslås at unntaket kan formuleres tilsvarende som det foreslåtte unntaket fra delt bosted i forslag til ny § 36 i alternativ 2) om delt bosted.

¹ Oslo tingrett er verneting i saker hvor barnet bor på sperret adresse, jf. barneloven § 57.

Uavhengig av hvilket materielt innhold bestemmelsene om flytting skal ha, vil Kripos understreke at den trusselutsatte vil bli satt i en svært vanskelig situasjon dersom et eventuelt brudd på barnelovens bestemmelser om flytting som skjer som ledd i gjennomføring av et beskyttelsestiltak, skal kunne tale mot den trusselutsatte i en eventuell sak om foreldreansvar, bosted eller samvær. Vi vil i denne forbindelse vise til forarbeidene til gjeldende bestemmelse om varslingsplikt, Ot.prp. nr. 14 (2008-2009) s. 45 venstre spalte, hvor departementet uttaler "*Departementet mener at det ikke kan kreves at en gir informasjon om flytting hvis det medfører en reell risiko for å utløse vold eller trusler om vold. Det må kunne legges til grunn at en domstol som behandler en sak om fast bosted, hvor den ene forelderen har unnlatt å varsle den andre av slike grunner, ikke vil la dette slå negativt ut overfor en bostedsforelder som hadde behov for å beskytte seg og/eller barnet*". Det samme må etter Kripos' syn legges til grunn ved brudd på en eventuell meklingsplikt eller en eventuell bestemmelse som legger begrensninger på flytting frem til ny samværsordning er avtalt eller fastsatt.

Med hilsen

Ketil Haukaas
sjef Kripos

Saksbehandler
Kathrine Rogstad
Telefon: 23 20 89 17

Kopi til: Det nasjonale statsadvokatembetet